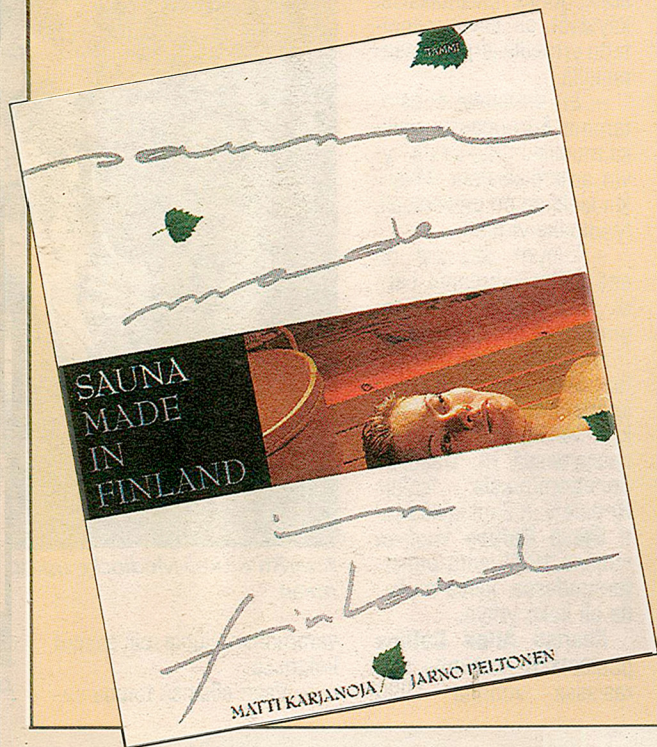

Saunakirjat kertovat

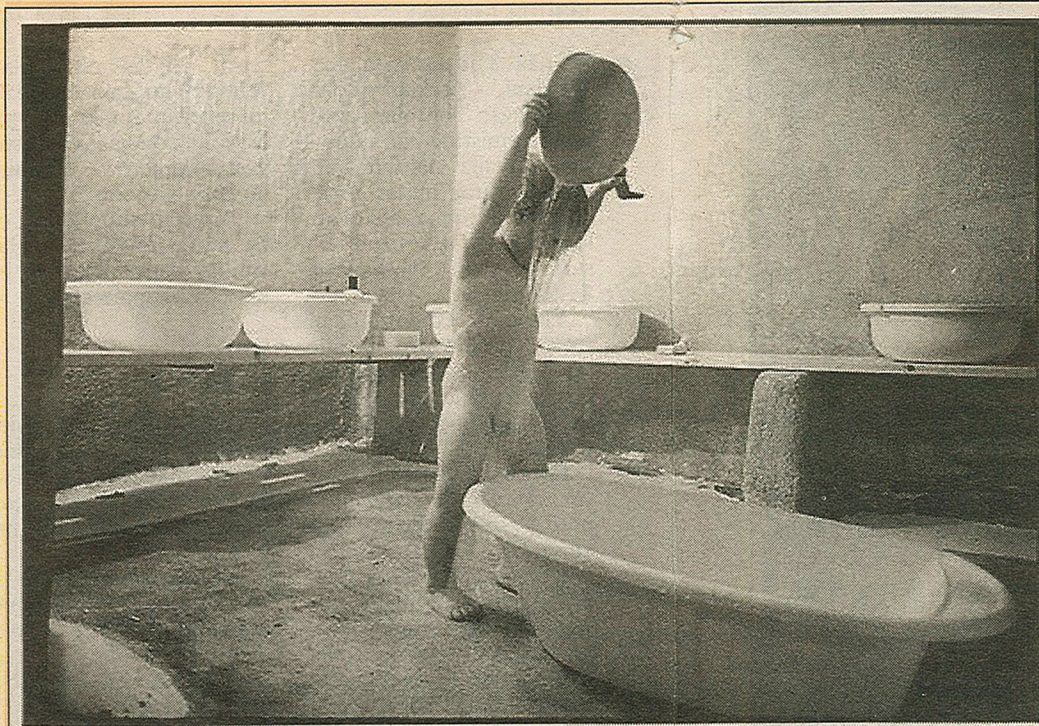
Juhani Tolvanen (IS)

Vesissä, saunoissa ja löylyissä on eroja. Saunakirjojen joukkoon tulee ensi viikolla Norjassa Arja Saijonmaan panos, kun siellä julkaistaan hänen kirjansa *Sauna*.

Suomalaisen saunakirjallisuuden uusin helmi on **Sanna Kivimäen** ja **Mariana Laihon** *Puhrasta tuli – tarinoita Rajaportin saunasta* (Pispalan saunayhdistys). Se kertoo Suomen vanhimman yleisen saunan eli Rajaportin saunan yli 90-vuotisen historian.

Kivimäki ja Laiho esittelevät saunan perustajat ja parhaat pitäjät ja laajentavat sitten teoksen vanhojen ja nuorempien käyttäjien muisteluksiin.

Haastateltavien ääni kuuluu kirjassa niin elävänä, että lukija voi hyvin kulkea heidän mukanaan menneiden vuosikymmenten täpötäyden saunan pukuhuoneeseen.

Rajaportin sauna on ainoa Pispalan kaupunginosan 12 kansansaunasta. Kuva teoksesta *Puhrasta tuli*, joka kertoo tuon saunan historiasta.

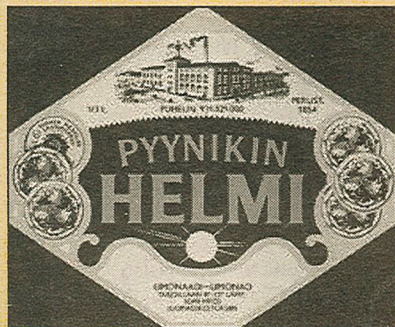
neen tungokseen ja löylyhuoneeseen, jossa miehet nauttivat omalla puolellaan löylyistä ja keskusteluista ja naiset pitivät huolta lapsilaumasta ja sen puhtaudesta. Pukuhuoneen likaiset vaatteet ja pesutilojen "sanlait" tuoksuvat ja löylyjen jälkeinen Pyykin helmi, tuo "hyvänmakuinen amerikkalaistapainen virvoke" kuplii lasissa.

Pispalasta kirja siirtyy pois vain hetkeksi, kun esitellään näytteitä kirjallisuudessamme

olevista yleisten saunojen kuvauksista. *Puhrasta tuli* on raikas kuin parhaan yleisen saunan löyly, jolle voi hakea vertaa vain savusaunasta.

Sauna made in Finland (Tammi) lienee tarkoitettu

liikelahjasaunakirjaksi. **Matti Karjanoja** ja **Jarno Peltosen** teokseen voisi lisätä alaotsikoksi "lavastuksia saunasta".

Pyykin helmi oli se saunajuoma Tampereen yleisissä saunoissa.

Kuvavalinnat kummatuttavat ja hämmentävät: milloin esitellään toimitusjohtajan moottoripyöriä ja -veneitä ja -kelkkoja kuuressa erikokoisessa kuvassa milloin kolmessa kuvassa kuntosalin ohjaajaa pit-

mässä hikijumppaa asiakkaalleen ja sitten istumassa salinsa saunan (?) pukuhuoneessa.

Kirjan teksti herättää vähintään samanlaista kummastusta.

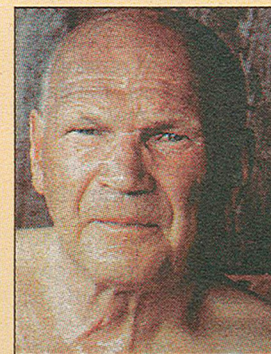
Asiallisen maailman kylpykulttuurien esittelyn jälkeen ote hukataan kummalliseksi tirkistelyksi ja mitäänsanomattomaksi jorinaksi. Teoksessa haastateltujen ihmisten puheista on jätetty jäljelle hämmentävän vähän saunaan liittyvää.

Suomalainen sauna ei ole sellainen kylmä ja kalsea paikka, joksi Karjanoja ja Peltosen teoksen välittämä tunnelma sitä väittää, vaikka *Sauna made in Finland* -kirjan mieleen tuovia saunoja löytyy kerrostalojen kellarista ja pienten huoneistojen komeroista.

Arja Saijonmaan *Sauna*-kirja kertoo saunasta elämäntapana, sisäisen ja ulkoisen puhdituksen lähteenä. Siinä on kustantajan tie-

Arja Saijonmaa julkaisee *Sauna*-kirjansa ensi viikolla Norjassa.

Urho Kekkonen oli kova saunomaan. *Sauna made in Finlandissa* on kuva saunapuhtaasta Kekkonesta.

tojen mukaan niin tekijän omia kokemuksia kuin suomalaista saunaperinnettä ja mytologiaa.

Sauna on "kylpyrakennus, jossa ilma kuumennetaan kiukaan välityksellä" on 1400-luvulla eläneen italialaisen lääkärin **M. Savonarolan** yhä pätevä määritelmä. Se on kerrottu par-

haassa suomalaisessa saunakirjassa *Sauna kautta aikojen* (Otava, 1967).

Otava voisikin helliä saunanystäviä lämpimillä jälkilöylyillä ottamalla uusintapainoksen tuosta **Martti Vuorenjuuren** teoksesta. *Siinä* olisi saunakirja, joka kelpaisi antaa lahjaksi liikekumppaneillekin.